

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس

رقم‌های گندم نان مناسب کاشت اقلیم گرم

استان فارس

مهندس احمدرضا نیک‌زاد، مهندس شکوفه ساریخانی خرمی، مهندس فاطمه

فاندرشرف، دکتر محسن یاسعی، مهندس منوچهر دستمال، دکتر عبدالکریم

ذاکری، مهندس فضل‌اله حسنی

اعضای هیئت علمی بخش اصلاح و تهیه نهال و بذر

این نشریه در تاریخ ۹۴/۴/۸ به شماره ۴۷۳۳۷ در مرکز اطلاعات و

مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.

شکل ۳- مزرعه‌ی گندم رقم چمران ۲

گندم نان چمران ۲

این رقم مقاوم به خوابیدگی بوته، متحمل به زنگ ساقه، پابلند، بسیار مقاوم به ریزش دانه، متوسط رس، پر عمل کرد، وزن دانه متوسط، سازگار به مناطق گرم تا معتدل و مناسب تاریخ های کاشت زودهنگام است (جدول ۳).

توصیه های فنی

پس از حذف رقم متوسطرس داراب ۲ و رقم دیر رس استار، رقم چمران ۲ به عنوان جایگزین مناسب این رقم ها برای مناطق گرم تا معتدل در نظر گرفته شد. این رقم برای زمین های تحت آبیاری بارانی که در آن ها شرایط خوابیدگی بوته وجود دارد و برای کشت های زودهنگام (اوایل آذر ماه) که نیاز به رقم هایی با صفت کودپذیری زیاد دارند، بسیار مناسب است.

جدول ۳- برخی از ویژگی های گیاهی و زراعی رقم چمران ۲

تیپ رشد	بهاره
میانگین ارتفاع بوته	۱۰۲ سانتی متر
تاریخ رسیدن	متوسطرس
میانگین وزن هزار دانه	۴۵ گرم
رنگ دانه	زرد کهربایی
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	متحمل
واکنش به بیماری ها	نیمه مقاوم به زنگ های زرد و قهوه- ای و مقاوم به زنگ ساقه
واکنش به تنش های محیطی	نیمه حساس به خشکی و گرمای آخر فصل
مناطق مورد کاشت	گرم و خشک جنوب
میانگین عمل کرد	۶۸۰۰ کیلوگرم در هکتار

جدول ۲- بعضی از ویژگی‌های گیاهی و زراعی رقم شیرودی

تیپ رشد	بهاره
میانگین ارتفاع بوته	۹۲ سانتی‌متر
تاریخ رسیدن	زودرس
میانگین وزن هزار دانه	۴۱ گرم
رنگ دانه	زرد
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	نیمه‌مقاوم
واکنش به بیماری‌ها	حساس به زنگ زرد و نیمه مقاوم به زنگ قهوه‌ای و متحمل به فوزاریوم
واکنش به تنش‌های محیطی	مقاوم به خشکی و کم آبی و نسبتاً مقاوم به شوری
میانگین عمل کرد دانه	۵۶۰۰ کیلوگرم در هکتار
اقلیم مورد کشت	گرم تا معتدل

شکل ۲- سنبله‌های رسیده گندم نان رقم شیرودی

شکل ۱- سنبله‌های رسیده گندم نان رقم چمران

گندم نان رقم شیرودی (شکل ۲)

این رقم زودرس، مقاوم به خوابیدگی بوته، نسبتاً مقاوم به ریزش دانه، وزن زیاد دانه، نسبتاً پاکوتاه، سازگار با اقلیم گرم تا معتدل، مناسب تاریخ‌های کاشت زود هنگام تا تاخیری (اوایل آذرماه تا نیمه دی‌ماه)، مقاوم به خشکی و کم آبی، نسبتاً مقاوم به شوری، دارای توانایی تولید بالا و حساس به زنگ زرد است (جدول ۲).

توصیه‌های فنی

رقم شیرودی در مقایسه با رقم چمران، نسبت به خوابیدگی بوته تحمل بیش تری دارد. افزون بر آن ریزش دانه در رقم شیرودی تا حدودی کم تر از رقم چمران است. بنابراین در مناطق بادخیز که شرایط برای خوابیدگی بوته مناسب و در مزارع تحت آبیاری بارانی قابل توصیه است. نیاز آبی رقم شیرودی اندکی کم تر از رقم چمران است. به دلیل درشتی دانه و زود رس تر بودن، برای شرایط کم آبی توصیه می شود. از آن جا که ارتفاع بوته ی رقم شیرودی کم تر از چمران است این رقم برای تاریخ های کاشت بسیار تاخیری (در مناطق گرم از نیمه ی بهمن به بعد) مناسب نیست و ارتفاع گیاه بیش از حد معمول کوتاه مانده و سبب کاهش عمل کرد می شود.

گندم نان رقم چمران (Atila-50 Y)

این رقم در سال ۱۳۷۶ طی شش سال آزمایش‌های به نژادی مؤسسه‌ی تحقیقات اصلاح و تهیه‌ی نهال بذر در پنج ایستگاه هم - اقلیم گرم و خشک کشور (داراب، اهواز، دزفول، زابل و خرم آباد) با منشا مرکز تحقیقات بین المللی گندم و ذرت (CIMMYT) معرفی شد (شکل ۱). گندم چمران پس از بروز همه گیری زنگ زرد در گندم فلات و شکسته شدن مقاومت آن، با هدف جای‌گزینی با این رقم برای کاشت در مناطق گرم و خشک وارد چرخه‌ی تکثیر بذر شد؛ اما به دلیل دارا بودن طیف سازگاری وسیع اقلیمی، در بیش تر مناطق گندم کاری مناطق گرم تا معتدل کشور گسترش یافت به گونه‌ای که در اغلب سال‌ها بیش‌ترین سطح زیر کشت گندم کشور را به خود اختصاص داد. متأسفانه مقاومت این رقم در سال‌های اخیر نسبت به زنگ زرد شکسته شده است و در گروه رقم‌های حساس شمرده می‌شود (جدول ۱). بنابراین در مناطقی که شرایط محیطی برای ظهور و گسترش زنگ زرد فراهم است، می‌بایست از رقم‌های مقاوم و متحمل به این بیماری استفاده کرد.

جدول ۱- برخی از ویژگی‌های گیاهی و زراعی رقم چمران

تیپ رشد	بهاره
میانگین ارتفاع بوته	۹۵ سانتی‌متر
تاریخ رسیدن	زودرس
میانگین وزن هزار دانه	۳۹ گرم
رنگ دانه	زرد
مقاومت به خوابیدگی	نیمه‌حساس
مقاومت به ریزش	نیمه‌حساس
واکنش به تنش‌های محیطی	نیمه‌متحمل به گرما و خشکی
واکنش به بیماری‌ها	حساس به زنگ زرد و نیمه مقاوم به زنگ قهوه‌ای
اقلیم مورد کشت	دارای طیف سازگاری گسترده اقلیمی، به ویژه اقلیم گرم و خشک و قابل کشت در مناطق معتدل